

УДК 330.3

Шестопалова О.В.¹

Єгорова О.В.²

¹ст. викл. ЗНТУ,

²студ.гр. ФЕУ-517

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ УКРАЇНИ : АНАЛІТИЧНИЙ АСПЕКТ

Дефіцит Державного бюджету України – це проблема, яка стоїть перед вітчизняною економікою, адже функціонування багатьох сфер економіки України залежить від об'єму державного бюджету, а також його структури. Проблеми формування бюджетного дефіциту та визначення його розміру і пошук джерел погашення є одними з ключових при розробці стратегії розвитку держави на декілька наступних періодів [3, с. 31].

Наявність дефіциту здебільшого є негативним явищем, але не свідчить про незбалансованість бюджету в цілому, оскільки в процесі його складання і затвердження визначаються джерела дефіцитного фінансування [1, с. 110].

Проаналізуємо динаміку Державного бюджету України за 2014-2018 роки (табл. 1) [5].

Таблиця 1 - Динаміка дефіциту Державного бюджету України за 2014-2018 роки, млн. грн.

Рік	Доходи	Видатки	Кредитування	Сальдо (дефіцит бюджету)
2014	357084,2	439217,8	4919,3	78052,8
2015	534694,8	576911,4	2950,9	45167,5
2016	616274,8	684743,4	1661,6	70130,2
2017	793265,0	839243,7	1870,9	47849,6
2018	928198,3	985842,0	1514,3	59247,9

Як бачимо з результатів таблиці 1, найбільшу суму дефіциту державного бюджету отримано у 2014 році, що свідчить про неефективну політику щодо управління формуванням доходів та видатків бюджету. Дещо менший дефіцит державного бюджету спостерігався в 2017 році, проте в 2018 році знову відбувається зростання його суми. Для покращення ситуації органам державного управління потрібно вжити заходи щодо збалансування бюджету шляхом збільшення доходів та зменшення видатків.

Дефіцит державного бюджету у 2018 р. склав 59,2 млрд. грн., що становить 83,8% граничного обсягу встановленого Законом про Державний бюджет України на 2018 рік. Порівняно з 2017 роком дефіцит державного бюджету збільшився на 11398,3 млн. грн.

Протягом останніх 2 років доходи бюджету зростають разом із дефіцитом бюджету, причому останній зростає швидше, ніж доходи. Кредити міжнародних організацій лише збільшують дефіцит за рахунок нарощування

зовнішнього державного боргу, що не є позитивною тенденцією дохідної частини бюджету.

Для того, щоб зрозуміти реальні масштаби зростання дефіциту бюджету зробимо аналіз питомої ваги дефіциту бюджету з урахуванням змін ВВП України за 2014-2018 роки (рис. 1) [4].

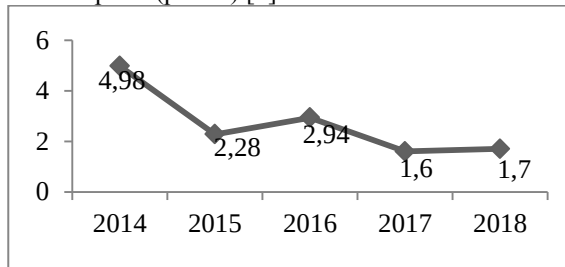

Рис. 1. Дефіцит державного бюджету України у відсотках до ВВП 2014-2018 роки, % [4]

Як бачимо з рис. 1, з 2014 по 2016 р. частка бюджетного дефіциту у ВВП значно перевищує нормативне значення. У 2017 році бюджетний дефіцит зменшився до 47849,6 млн. грн., обсяг ВВП зріс до 2982920 млн. грн., (але, на жаль, за допомогою переважно інфляційних джерел). В сукупному результаті дані зміни призвели до стрімкого зменшення питомої ваги дефіциту бюджету у ВВП країни з 4,98% у 2014 р. до 1,7% у 2018 році.

Серед основних причини перевищення витрат над доходами виділяють:

- неефективний механізм оподаткування суб'єктів господарювання, посилення фіскальної функції податкової системи;
- неупорядковану систему соціальних та економічних пільг;
- низьку якість бюджетного планування;
- нерациональну структуру бюджетних витрат;
- значний обсяг тіньової економічної діяльності;
- недосконалість і часту зміну фінансового законодавства тощо [5, с. 13].

Аналізуючи наведені причини для України, можна виокремити політичні, військові та економічні чинники. Але в найближчий час їх буде важко усунути, так як дефіцит бюджету вже довгі роки знаходиться в хронічному становищі та країна перебуває у нестабільному політичному стані з проведенням АТО.

До основоположних заходів, покликаних покращити процес збалансування державного бюджету України, можна віднести такі: удосконалення нормативно-правового забезпечення бюджетного процесу, використання прогресивних технологій бюджетного планування та регулювання, удосконалення трансфертної політики й підвищення ефективності трансфертних платежів, пошук реальних резервів збільшення

доходної частини державного бюджету, відмова від концепції дефіцитного фінансування, протидія відмиванню «брудних» грошей, запровадження жорсткого режиму економії бюджетних коштів тощо [2, с. 40].

Отже, бюджетний дефіцит – це складне причинно-наслідкове явище, яке показує наявні суперечності в інтересах різних соціальних верств населення. Як наслідок, відношення до дефіциту не може бути цілком однозначним. Звичайно, кожна країна прагне до збалансування бюджету, проте в умовах економічної кризи, коли державі необхідно стимулювати економічний розвиток, бюджетний дефіцит може бути виправданим.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Адонін С.В., Ізюмська В.А. Особливості дефіциту державного бюджету України на сучасному етапі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. С. 108-111.

2.Гасанов С. С., Кудряшов В.П. Обмеження дефіциту бюджету в умовах фіскальних ризиків. Наукові праці НДФІ. 2015. № 3. С. 40-45.

3.Матвійчук Н.М., Бурлачук Н.Ю., Маршук Л.М. Особливості бюджетного дефіциту України в сучасних умовах. «Молодий вчений». 2015. С. 31-33.

4.Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua>.

5.Янів Л.М., Зінченко О.А. Проблеми дефіциту державного бюджету України і шляхи їх розв'язання. Вісник Дніпропетровського університету. 2016. №6. С. 12–14.